

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Antonína Koukala v právní věci **žalobkyně M. K.,** proti **žalované České správě sociálního zabezpečení,** Praha 5, Křížová 25, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného správního orgánu ze dne 7. 1. 2002, **takto:**

I. Žaloba **se zamítá.**

II. Účastníkům **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 7. 1. 2002, byla zamítnuta žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. s odůvodněním, že žalobkyně neprokázala splnění podmínek uvedených v ustanovení § 1 odst. 2 zákona, protože manželství s panem K. bylo uzavřeno 27. 7. 1950 a netrvalo tedy v době jeho účasti v národním boji za osvobození a ani nebylo z důvodu nemožnosti uzavřít manželství uzavřeno nejpozději do 31. 12. 1945.

Ve včas podaném opravném prostředku žalobkyně uvedla, že dne 18. 10. 2001 požádala podle zákona č. 261/2001 Sb. o poskytnutí jednorázové peněžní částky za svého manžela J. K., nar. xxx 1920, který zemřel dne xxxx 1995 a byl účastníkem v národním odboji za osvobození (československý partyzán od 7. 3. 1945 do 5. 5. 1945 a dále pak i jako

osoba z rasových důvodů ukrývající se na území Československa). Připustila, že manželství nemohlo být uzavřeno nejpozději dne 31. 12. 1945, neboť v té době se ještě neznali. Manželství bylo uzavřeno dne xxxx 1950 a trvalo po celou dobu až do smrti jejího manžela. Z tohoto důvodu se domnívala, že jí jednorázová peněžní částka právem náleží. Podala proto odvolání proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení k Vrchnímu soudu v Praze, popřípadě žádala o prominutí tvrdosti zákona.

Žalovaná podala dne 15. 2. 2002 písemné vyjádření k opravnému prostředku, v němž poukázala na to, že žalobkyně nesplňuje základní podmínku pro přiznání jednorázové peněžní částky, a to trvání manželství v rozhodné době, přičemž nedostatek této podmínky se vztahuje i na její nové tvrzení týkající se ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. Protože zákon č. 261/2001 Sb. nemá žádné ustanovení o zmírnění tvrdosti zákona, navrhovala, aby vrchní soud napadené rozhodnutí potvrdil.

V daném případě jde o věc, která na Nejvyšší správní soud přešla podle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.), z Vrchního soudu v Praze. Nejvyšší správní soud ve věcech neskončených vrchními soudy dokončí řízení zahájená před těmito soudy. Podle ustanovení § 130 s. ř. s. se neskončená řízení podle části páté hlavy druhé občanského soudního řádu (dále jen o. s. ř.) účinného přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. (jako řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu).

Nejvyšší správní soud podle uvedené části zákona v řízení dále postupoval a účastníky o tom vyrozuměl; ti udělili souhlas k tomu, aby ve věci bylo rozhodnuto bez nařízení jednání. Neměli výhrady ani ke složení senátu Nejvyššího správního soudu, který o jejich věci rozhoduje.

Soud přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení předcházející jeho vydání a dospěl k závěru, že opravnému prostředku (žalobě) nejde vyhovět.

Zákon č. 261/2001 Sb. (o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945) se podle ustanovení § 1 odst. 1 vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1 písm. c) až f), bodě 2 a odst. 2 zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, a bylo jim o tom vydáno podle § 8 citovaného zákona osvědčení, nebo kteří mají doklad, který toto osvědčení nahrazuje. Ustanovení § 1 odst. 1 bod 1 písm. d) zákona č. 255/1946 Sb. stanoví, že účastníkem národního boje za osvobození je, kdo v letech 1939 až 1945 byl československým partyzánem. Další okruh osob, na který se zákon č. 261/2001 Sb. vztahuje, upravuje § 1 odst. 3 tohoto zákona tak, že za účastníky národního boje za osvobození se podle tohoto zákona považují též občané České republiky, kteří v době od 15. 3. 1939 do 8. 5. 1945 byli z rasových nebo náboženských důvodů soustředěni do vojenských pracovních táborů na území Československa v jeho hranicích z 29. 9. 1938 nebo se z týchž důvodů na tomto území ukrývali po dobu nejméně 3 měsíců a pokud za tuto dobu již neobdrželi jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 217/1994 Sb. Ustanovení § 1 odst. 2 zákona vymezuje okruh oprávněných pozůstalých po osobách uvedených v § 1 odst. 1, odst. 3 tak, že zákon se vztahuje i na vdovy nebo vdovce po účastníku národního boje za osvobození, pokud jsou

občany České republiky, jejichž manželství trvalo v době účasti manžela v národním boji za osvobození nebo bylo z důvodu nemožnosti uzavřít manželství uzavřeno nejpozději do 31. 12. 1945 a jejichž manžel buď padl nebo kdykoliv později zemřel.

Jak vyplývá ze skutkových zjištění, ze kterých vycházel správní orgán v napadeném rozhodnutí a která ani žalobkyně nezpochybňuje, je žalobkyně občankou České republiky, která je vdovou po panu J. K., nar. xxx 1920, zemřelém dne xxx 1995, který, jak bylo prokázáno Potvrzením vydaným Ministerstvem národní obrany dne 19. 2. 1948, č. j. 36 332-KU-58 1946, byl ve smyslu § 1 zákona č. 34/1946 Sb. československým partyzánem v době od 7. 3. 1945 do 9. 5. 1945. Manželství s panem J. K. uzavřela žalobkyně podle předloženého oddacího listu dne 27. 7. 1950 před Místním národním výborem v Chomutově. Z uvedeného je patrno, že žalobkyně zákonem předepsaným způsobem doložila, že je vdova po československém partyzánu, přesto jí však nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky nevznikl. Zákon totiž jako jednu z nezbytných podmínek předpokládá, že manželství vdovy s československým partyzánem trvalo v době účasti manžela v národním boji za osvobození nebo bylo z důvodu nemožnosti uzavřít manželství uzavřeno nejpozději do 31. 12. 1945. Tuto skutečnost žalobkyně neprokázala, ostatně ji ani netvrdí, když je nepochybné, že její manželství s panem J. K. bylo uzavřeno až v roce 1950 a žalobkyně v čestném prohlášení ze dne 18. 10. 2001 obsaženém ve správním spise uvedla, že se za manžela mohla provdat až v roce 1950, neboť byl ženatý. Žalobkyně v této souvislosti poukazovala na to, že její manželství trvalo až do 9. 4. 1995, a proto se domnívala, že jí jednorázová peněžní částka právem náleží. Uvedla, že popřípadě žádá o prominutí tvrdosti zákona. V tomto směru nutno konstatovat, že zákon nečiní z tohoto vymezení žádné výjimky a odškodnění vdovám poskytuje jen v případech, kdy je uzavřením sňatku bezpečně prokázáno, že účast manžela v národním boji za osvobozením s ním sdílela, případně z důvodů nemožnosti uzavřít manželství právě z důvodů účasti v národním boji za osvobození (nikoliv z důvodů soukromých) bylo manželství uzavřeno nejpozději do 31. 12. 1945. Uvedené závěry by se vztahovaly i pro situaci uvedenou v ustanovení § 1 odst. 3 zákona – ukrývání z rasových důvodů na území Československa v době od 15. 3. 1939 do 8. 5. 1945, kterou žalobkyně tvrdí nově v opravném prostředku, ač z důvodů v tomto ustanovení uvedených žádost o odškodnění podána nebyla.

Soud nezpochybňuje tímto nespornou odvahu a statečnost pana J.K., kterou prokázal jako československý partyzán. Nicméně striktní vymezení podmínek nároků zákonem, bez toho, aniž by bylo do zákona zakotveno jakékoliv zmírňovací právo (odstranění tvrdosti zákona), neumožňuje ani soudu v rámci jeho rozhodovací pravomoci přiznat žalobkyni nárok na odškodnění, pokud splnění podmínek nároku neprokázala. Soudu v žádném případě nepřísluší vůli zákonodárce podle své úvahy měnit, doplňovat či nahrazovat, neboť je zákonem vázán.

Ze všech výše uvedených důvodů soudu nezbylo, než žalobu podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítnout, když postup správního orgánu neshledal v daném případě nezákonným.

Výrok o náhradě nákladů řízení je výrazem skutečnosti, že žalobkyně neměla v řízení úspěch a úspěšný žalovaný správní orgán náhradu nákladů řízení nepožadoval (ostatně podle obsahu spisu žádnému z účastníků náklady řízení nevznikly) dle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku n e j s o u opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. 6. 2003

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu